

Det er ikke vores oplevelse, at det er svært at komme i dialog med virksomhederne, men det handler om at undervisningsforløbene skal have relevans for en kontakt med lokale virksomheder.

SAGT

ULLA RIISBJERG THOMSEN, SKOLELEDER, BILLUNDSKOLEN, OM HVORFOR DER ER SÅ FÅ AFTALER MED VIRKSOMHEDER

MENNESKER

—Velkommen til helvede,

Krig: Under besættelsen blev ni frihedskæmpere fra Grindsted deporteret til KZ Neuengamme ved Hamborg. Erindringerne fra Steen Lykkeberg fortæller den grusomme historie om, hvad der mødte dem.

Af **Louis Bülow**, Aarhus forfatter og historiker

Da Grindsted Produktions-skole for syv år siden ansatte **Helle Lykkeberg Korgaard** som skolens forstander, sikrede man sig ikke alene en dygtig kvinde for bordenden, men også en skoleleder med et pust af historiens vingesus i bagagen ...

Helle Lykkeberg Korgaard er datter af en af af besættelsestidens helt store profiler **Steen Lykkeberg**, der under besættelsen var blandt dem, der gik forrest i kampen mod tyskerne.

Steen Lykkeberg blev midt under besættelsen taget af Gestapo og deporteret til KZ lejren Neuengamme i nærheden af Hamborg, hvor han skulle opleve et sandt inferno af barbari og massemyrderier uden sidestykke i verdenshistorien.

Spørger man i dag Helle, om hendes far aldrig blev bitter, vred eller hævngherrig efter rædslerne i dette helvede, er hun ikke i tvivl. Hun fortæller, at han til det sidste kunne tilgive sine bøddler og række hånden frem. Hun fremhæver hans dybe engagement for heling og forsoning men også budskabet om, at krigens og nazismens forbrydelser aldrig må gå i glemmebogen.

Kunne ikke knækkes

Steen Lykkeberg blev stukket til Gestapo af den berygtede storstikker **Grethe Bartram**, kastet i fængsel og i ugevis udsat for mishandlinger og grusom tortur. Han blev gennembanket med stokke, pisket til blods med læderrem og spænder, fik brækket fingre og dét, der var værre.

Men Gestapo kunne ikke knække ham, og han blev overført til

Arne Mikael Hansen Frihedsmuseets Modstandsdatabase: Billund Museum - Grindsted

Frøslevlejren, der lå gemt bag pigtråd og vagttårne ved Frøslev Plantage nær den dansk-tyske grænse.

Steen Lykkeberg blev indsat i lejrens barak 17 og fredag 6. oktober 1944 deporteret videre til KZ Neuengamme.

Netop denne skæbnesvangre fredag blev skolebestyrer **Mogens Høirup** fra Grindsted Kost- og Realskole og andre lokale modstandsfolk jagtet af tyskerne i forbindelse med Gestapos oprulning af flere illegale modstandsgrupper i det sydjyske. Mogens Høirup var leder af modstandsbevægelsen i Grindsted og blev senere deporteret til Neuengamme, hvor han på et tidspunkt

sad som fange sammen med Steen Lykkeberg.

I oktober 1944 ankom Steen Lykkeberg til Neuengamme, og med til det første syn hørte pjaltede lig, der hang i det elektriske pigtrådshegn.

En hæsliig stank af forrådnelse havde lagt sig tungt over lejren og blandede sig med den sødlige hørn fra afbrænding af lig. Krematorieskorstene, vagttårne, barakker. Levende døde med øjne, der lyste af håbløshed og lidelse, schæferhunde, der gøede som rasende, SS-bøddler, der pryglede løs. Krematoriet arbejdede i døgndrift, men ligene hobede sig op, omhyggeligt stablet i flere meters højde.

Søren Bojsen Madsen Frihedsmuseets Modstandsdatabase: Billund Museum - Grindsted

En forpint og udmagret muselmannd hviskede hæst: "Velkommen til helvede ..."

Mødte kunstneren Ib

Steen Lykkeberg var blevet deporteret til Neuengamme i samme kreaturvogn som 16-årige **Ib Holm Hansen**, der også var blevet stukket af Grethe Bartram.

Trods sin unge alder var Ib et gudsbenådet kunstnerisk talent, der allerede som 14-årig havde debuteret på Kunstnernes Efterårsudstilling som den yngste nogensinde og to gange havde haft værker med på efterårsudstillingen Den Frie.

De to unge kom straks på bølgelængde med hinanden og holdt

sammen, men den 21. marts 1945 bukkede den purunge kunstner under for sult, brutale mishandlinger og strabadser.

I sine erindringer har Steen Lykkeberg senere beskrevet vennens sidste dage:

"I køjen ved siden af mig lå Ib. Hans dage var talte, hans krop var befængt med store flegmonsår, så store, at man kunne putte en knyttet næve deri. Selv i dette helvede, hvor enhver var sig selv nok, var jeg rørt over hans skæbne og den måde, han mødte døden på. Han led frygteligt, men aldrig hørte jeg et beklagende ord ..."

Med Lykkebergs ord: "Her lå han, allerede en anerkendt kunst-

SKRIV TIL NAVNEREDAKTØREN

Har din nabo fødselsdag? Er din genbo blevet forfremmet? Eller har du andet navnestof, du synes skal i avisen? Så skriv til mig. Jeg tager imod både færdige navneomtaler og tip til nyheder. Medsend eller vedhæft meget gerne et foto af personen, du ønsker omtalt.

Det er naturligvis gratis at få mærkedage, nekrologer, mindeord og omtaler af navnenyheder med på MENNESKER-siderne.

ANNETTE BRUUN JARL
Tlf. 7211 4356
mennesker.grindsted@jv.dk

hviskede han ...

Steen Lykkeberg

Frihedsmuseets Modstandsdatabase

Palle Hansen

Frihedsmuseets Modstandsdatabase: Billund Museum - Grindsted

ner som 16-årig ..." Det sidste, han så af Ib, var hans hoved, der knaldede hårdt mod stengulvet, da han i benene blev slæbt ud af barakken.

Overlevede mirakuløst

Næsten mirakuløst klarede Steen Lykkeberg sig igennem opholdet i Neuengamme i live, og ved befrielsen i maj 1945 vendte han tilbage til Danmark med de hvide busser efter måneders ubeskriveligt mareridt – en syg og udmarvet 21-årig, der mærket på liv og sjæl vejede sølle 38 kilo.

Efter krigen fortalte Steen Lykkeberg om det første bevægende gensyn med sin far efter befrielsen: "Vi omfavnede hinanden -

tårerne løb ned ad kinderne både på ham og mig, os, der ellers aldrig viste vores følelser for hinanden på den måde. Han klemte mig ind til sig og blev ved med at gentage: »Godt, du er i live - godt, du er i live! Mor græder hele dagen af glæde«."

Steen Lykkeberg var i en årrække tillidsmand på Kirks Telefonfabrik i Horsens, og i 1965 blev han fællestillidsmand på virksomheden. Som én af modstandskampens sande helte sov han stille ind 29. november 2006, 82 år gammel.

Også Mogens Høirup overlevede opholdet i Neuengamme, og også han blev i krigens slutfase hentet af de hvide busser.

Ved hjemkomsten blev han og andre lokale modstandsfolk modtaget som sande helte og hyllet overalt.

Glæde var iblandet sorg

I de hektiske befrielsesdage var Grindsted en sydende heksekedel, en eksplosion af glæde og begejstring.

De forhadte mørklægningsgardiner blev flået ned, tændte stearinlys sat i vinduerne, man samledes spontant på torvet og i gaderne, jubede og sang nationalsange.

Men glæden var iblandet sorg over dem, der bukkede under i modstandskampen. Man tænkte på dem, man savnede – dem, der

ikke klarede den. Under besættelsen blev ni frihedskæmpere fra Grindsted deporteret til KZ Neuengamme, men tre af dem vendte aldrig tilbage – alle idealister af samme støbning:

Cand. Pharm. Palle Hansen, der var ansat som leder af et laboratorium på Grindstedværket, var gruppeleder i en lokal modstandsgruppe. Deporteret til Neuengamme den 13. januar 1945 – død den 25. februar 1945.

Arne Mikael Hansen, der arbejdede som maskinmester på Grindstedværket, var med i en sabotagegruppe i Grindsted. Deporteret til Neuengamme den 13. januar 1945 – død den 8. april 1945.

I køjen ved siden af mig lå Ib. Hans dage var talte, hans krop var befængt med store flegmonsår, så store, at man kunne putte en knyttet næve deri. Selv i dette helvede, hvor enhver var sig selv nok, var jeg rørt over hans skæbne og den måde, han mødte døden på. Han led frygteligt, men aldrig hørte jeg et beklagende ord.

STEEN LYKKEBERG OM
IB HOLM HANSEN

Søren Bojsen Madsen, der havde plads som landbrugsmedhjælper hos gårdejer Mogens Sørensen, Sønderby, var tilknyttet en lokal modstandsgruppe. Deporteret til Neuengamme den 13. januar 1945 – død den 4. juni 1945.

Efter krigen genoptog Mogens Høirup sit arbejde som skolebestyrer for Grindsted Kost- og Realskole.

Helt frem til sin alt for tidlige død i Grindsted i 1956 som 49-årig fortalte han om sine oplevelser i de tyske KZ-lejre og var med til at sikre for eftertiden, at nazisternes forbrydelser mod menneskeheden ikke blev indhyllet i glemslens tussmørke.